

**Een verkennend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Leenderweg
te Valkenswaard (NB)**

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

ARC-Rapporten 2009-124

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Leenderweg te Valkenswaard (NB)

ARC-Rapporten 2009-124
ARC-Projectcode 2009/317

Tekst

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Afbeeldingen

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Redactie

A.J. Wullink

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy

definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

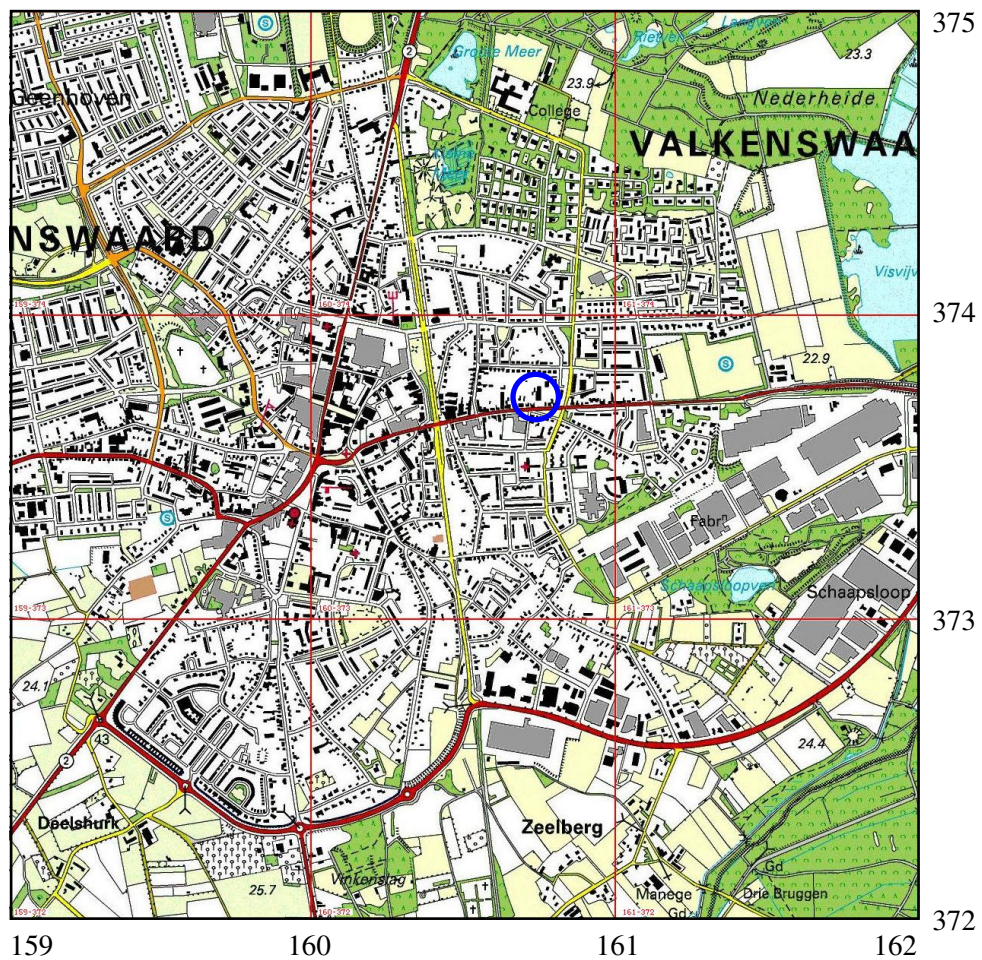
Projectnaam	Leenderweg 101-107 te Valkenswaard
Projectcode	2009/317
Archisnummer	36007
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy BV, dr. J.J.A. Wijnen
Contact	0485-581817, wijnen@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Valkenswaard, Dhr. W.L.P. Coolen
Contact	040-2083657, wco@valkenswaard.nl
Beoordeling	SRE Milieudienst, drs. J. Schotten
Contact	040-2594403, j.schotten@milieudienst.sre.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Leenderweg 101-107
Plaats	Valkenswaard
Gemeente	Valkenswaard
Provincie	Noord-Brabant
Kaartblad	57B
RD-coördinaten	N: 160706/ 373731 O: 160725/ 373766 Z: 160738/ 373731 W: 160718/ 373696
Oppervlakte	0,24 ha

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel (Laagpakket van Wierden)
Geomorfologie	bebouwing; oorspronkelijk dekzandruggen al dan niet met een oud bouwlanddek
Bodem	bebouwing; oorspronkelijk veldpodzolgronden
Historische situatie	grens bouwland en heide
Archeologische verwachting	Het plangebied wordt niet afgedekt door de IKAW. De oorspronkelijke bodem was waarschijnlijk een veldpodzol. Hieruit volgt een middelhoge trefkans voor archeologica uit alle perioden er zijn in de directe omgeving geen waarnemingen en monumenten bekend.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Boxmeer heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Leenderweg 101-107 te Valkenswaard (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen sloop van de bestaande bebouwing bestaande uit een viertal woningen met diverse aan- en bijgebouwen en de nieuwbouw van 14 woningen. De nieuwbouw zal (vooralsnog) bestaan uit het realiseren van 7 starterswoningen, 1 vrijstaande woning en 6 appartementen. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 17 april 2009 door dr. J.J.A. Wijnen van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In maart 2009 is een bureauonderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Uit de landschappelijke ligging, (dekzandruggen al dan niet met een oud bouwlanddek; oorspronkelijk bodemtype waarschijnlijk veldpodzolen) blijkt dat het plangebied vanaf het Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. Op het historische kaartmateriaal het plangebied precies op de grens valt van het cultuurland en heide-/bosgebied. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is middelhoog, gezien de afwezigheid van bekende archeologische waarden in de nabijheid van het plangebied. De archeologische resten komen voor direct aan of onder het maaiveld. Gezien de concentratie van bewoning op de hoger gelegen delen vanaf de Middeleeuwen, is de kans groot dat aanwezige archeologisch resten uit deze periode afkomstig zijn. De vondstenlaag wordt verwacht in de eerste 30 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm beneden het maaiveld verwacht. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. Organische resten en bot zullen

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Wijnen, J.J.A., april 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Leenderweg 101-107 te Valkenswaard in de gemeente Valkenswaard*, Econsultancy Rapport 08103459 (conceptversie).

door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein vijf boringen geplaatst tot maximaal 120 cm –mv. De boringen zijn, rekening houdend met de aanwezige bebouwing en de toekomstige nieuwbouw, verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1.

In alle boringen werd fijn zand aangetroffen. In boring 3 werd op een diepte van 80 cm –mv een 20 cm dikke leemlaag aangetroffen. In boring 1 was sprake van een intacte podzolbodem. Hier werd, onder een 40 cm dikke bouwvoor, tot 90 cm –mv een vrij slecht ontwikkelde B-horizont waargenomen. Onder deze B-horizont werd het, roesthoudende, moedermateriaal aangetroffen (Cg-horizont). In boringen 2, 3 en 5 werd het, al dan niet roesthoudende, moedermateriaal direct onder een 30 tot 50 cm dikke bouwvoor aangetroffen. In boring 4 is het bodemprofiel tot 95 cm –m vergraven. Hieronder werd het moedermateriaal aangetroffen. In de bouwvoor is steenkool, puin en baksteen waargenomen. In boring 4 is van 75 cm diepte plastic opgeboord.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureauonderzoek door Econsultancy ligt de locatie waarschijnlijk op dekzandruggen waarin zich oorspronkelijk veldpodzolbodems in hebben ontwikkeld. Uit het historische kaartmateriaal blijkt dat het plangebied op de grens ligt van het oude cultuurland en heide- en bosgebied. De veldpodzolen hebben een middelhoge trefkans op archeologische resten uit alle perioden. Er zijn in de nabijheid van de locatie geen archeologische waarnemingen gedaan. Op de enkeerdgronden ten westen en zuiden van Valkenswaard zijn een aantal waarnemingen uit de Late Middeleeuwen gedaan.

Het verkennend booronderzoek heeft aangetoond dat het oorspronkelijke bodemprofiel waarschijnlijk een veldpodzol is geweest. Dit podzolprofiel is echter in vier van de vijf boringen afgetopt. In één boring is de bodem tot bijna 1 m –mv vergraven. Doordat het bodemprofiel grotendeels is afgetopt, is de kans op archeologische resten uit het Paleolithicum en Mesolithicum klein. Wel blijft de trefkans voor diepere grondsporen uit latere periodes bestaan. Er zijn op basis van de gegevens uit Archis geen aanwijzingen dat er daadwerkelijk archeologische resten uit deze periodes aanwezig zullen zijn op de locatie.

4 Aanbeveling

Gezien de geringe kans op archeologische resten binnen de onderzoekslocatie zijn er geen bezwaren tegen de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie. Geadviseerd wordt dan ook om de onderzoekslocatie vrij te geven. De archeologische meldingsplicht blijft echter bestaan. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag, de gemeente Valkenswaard, te worden gemeld. Het bevoegd gezag beslist of de locatie definitief kan worden vrijgegeven.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

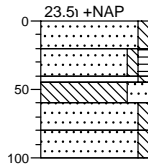

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: J.J.A. Wijnen

Bijlage 1 Boorprofielen

Boring: 1

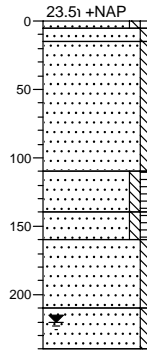
X: 159.148
Y: 374.913

0	klinker
20	Zand, matig grof, zwak siltig, geel, ophoogzand
40	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, licht bruingrijs, spoor verkoolde substantie, vergraven
60	Zand, zeer fijn, zwak siltig, matig roesthoudend, geel, ijzerconcretie; dekzand
80	Leem, sterk zandig, zwak roesthoudend, beigegeel, oranjebruine vlekken
100	Zand, zeer fijn, zwak siltig, licht beigegeel, C-horizont; dekzand
100	Zand, zeer fijn, zwak siltig, sterk roesthoudend, donkeroranje, C-horizont; licht geelbeige vlekken

Boring: 2

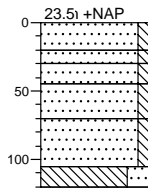
X: 159.146
Y: 374.953

0	groenstrook
15	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, bruingrijs, vermengd met licht beige ophoogzand
50	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak roesthoudend, geel, vergraven
110	Zand, zeer fijn, zwak siltig, brokken leem, geel, grijsbruine vlekken, vergraven
140	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, bruingrijs, geel gevlekt, vergraven
160	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, bruingrijs, vergraven
210	Zand, zeer fijn, zwak siltig, geel, grijsbruin gevlekt; takjes met knopjes, vergraven
240	Zand, zeer fijn, zwak siltig, donkergeel

Boring: 3

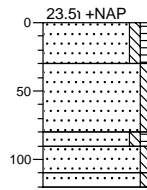
X: 159.159
Y: 374.929

0	tuin
20	Zand, zeer fijn, zwak siltig, beigegeel, ophoogzand, ophoging
30	Zand, zeer fijn, zwak siltig, donker grijsbruin, loodkorrels, AE-horizont
45	Zand, zeer fijn, zwak siltig, oranjebruin, BS-horizont
70	Zand, zeer fijn, zwak siltig, oranjegeel, BC-horizont
105	Zand, zeer fijn, zwak siltig, beige, oranje roestvlekken, C-horizont
120	Leem, sterk zandig, matig roesthoudend, grijsbeige, C-horizont

Boring: 4

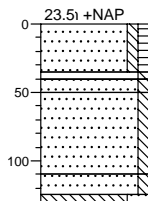
X: 159.177
Y: 374.928

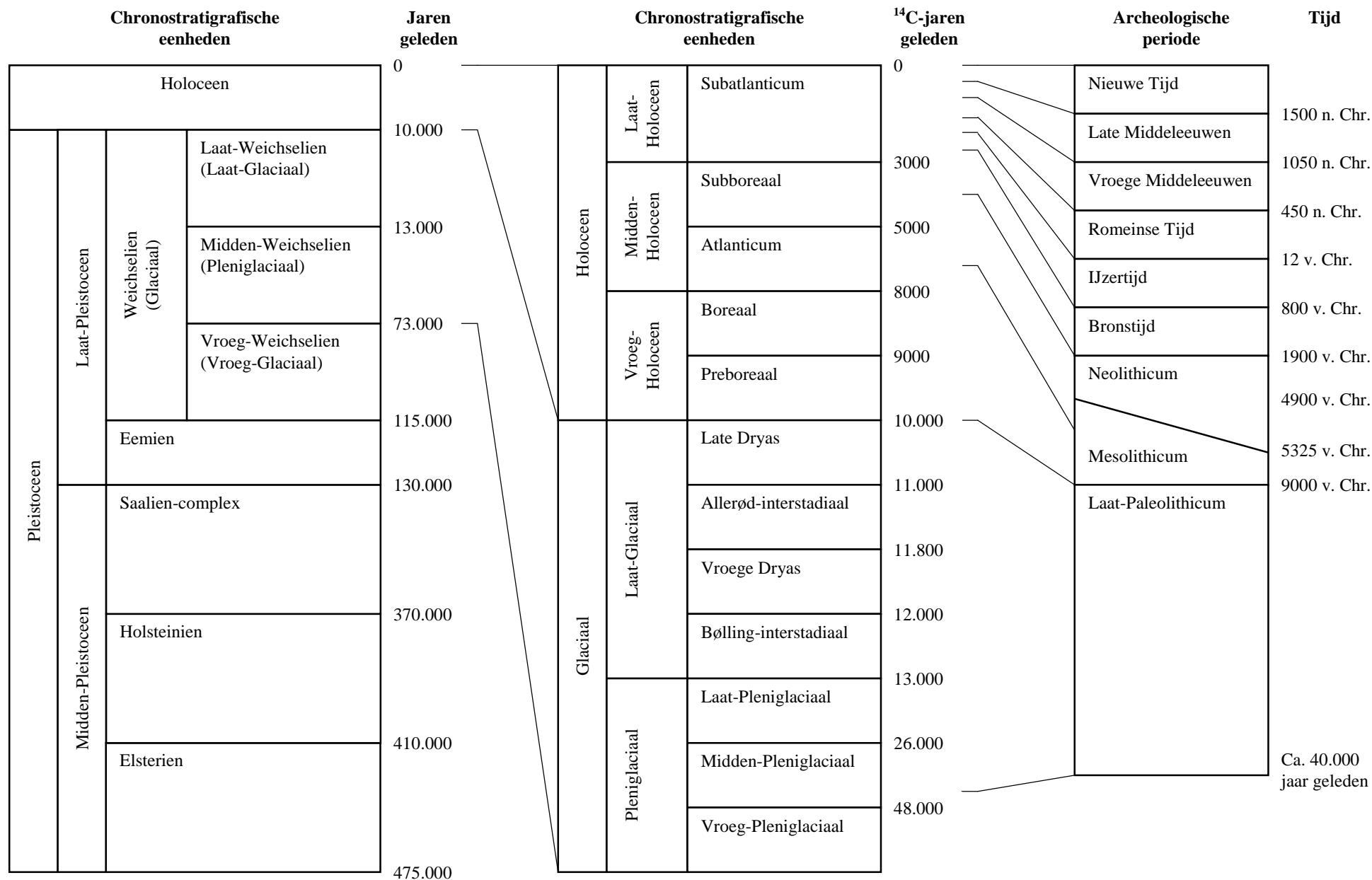
0	tuin
30	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, bruingrijs, vergraven
80	Zand, zeer fijn, zwak siltig, matig roesthoudend, bruingrijs, vergraven
90	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, bruingrijs, geelgevekt, vergraven
110	Zand, zeer fijn, zwak siltig, matig roesthoudend, beige, oranje-bruine vlekken; C-horizont
120	Zand, zeer fijn, zwak siltig, sterk roesthoudend, beige, oranje-bruine vlekken; C-horizont

Boring: 5

X: 159.173
Y: 374.956

0	tuin
30	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, bruingrijs, vergraven
40	Zand, zeer fijn, zwak siltig, sporen puin, grijs, vergraven
50	Zand, zeer fijn, zwak siltig, sporen roest, geel, oranjebruin gevlekt, C-horizont, restant B-horizont
110	Zand, zeer fijn, zwak siltig, licht bruingrijs, geel gevlekt; C-horizont
130	Zand, zeer fijn, zwak siltig, sterk roesthoudend, bruinoranje, C-horizont
130	Leem, sterk zandig, matig roesthoudend, grijs, oranjebruin gevlekt; C-horizont

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.